

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 29 januari 1937 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

För den enligt § 42 mom. 2 i riksdagsordningen ett av lagutskotten åliggande granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning ha båda kamrarna till lagutskott hänvisat militieombudsmannens vid innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelse.

Första lagutskottet, som verkställt granskningen, har för ifrågavarande ändamål från militieombudsmansexpeditionen mottagit dels de diaries, vilka år 1936 förts i nämnda expedition och under militieombudsmannens inspektionsresor, dels ock expeditionens registratur för samma år. Därjämte ha på särskild begäran handlingarna rörande vissa av militieombudsmannen handlagda ärenden hållits utskottet tillhanda.

Över den numera fullbordade granskningen får utskottet härmed avgiva utlåtande.

I ämbetsberättelsen antecknas till en början, att den av 1936 års riksdag förordnade militieombudsmannen, revisionssekreteraren Torsten Paul Jonathan Petersson den 23 oktober 1936 blivit utnämnd till generallotsdirektör och chef för lotsverket från och med den 1 december samma år och av denna anledning den 27 oktober 1936 avsagt sig uppdraget att vara riksdagens militieombudsman från och med den 1 december samt att revisionssekreteraren Johan Oscar Hagander, som den 22 juni 1936 efter militieombudsmannens dåvarande suppleant och efterträdare Sture Centerwalls utnämning till statsråd blivit utsedd att efterträda Petersson i händelse av hans avgång från ämbetet, den 27 oktober 1936 avsagt sig detta uppdrag. Den 5 november 1936 har Centerwall av fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskontoret blivit utsedd till militieombudsman för tiden från och med den 1 december 1936 och har Centerwall från och med nämnda dag innehaft ämbetet. Till militieombudsmannens suppleant och efterträdare ha fullmäktige samtidigt utsett hovrättsrådet Carl Gustaf Ingemar Hellquist.

Vidare meddelas i berättelsen, att militieombudsmannen Petersson från och med den 20 juli till och med den 26 augusti 1936 begagnat sig av den militieombudsmannen enligt 23 § i instruktionen tillkommande rätt till semester. Under denna tid har militieombudsmansämbetet, jämlikt bestämmelse i sistnämnda paragraf, uppehållits av Hagander.

Enligt vad i berättelsen härefter oförmäles har militieombudsmannen Petersson under året företagit inspektionsresor till Stockholms, Kristianstads, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs samt Gävleborgs

län samt i Stockholm inspekterat marinförvaltningen, Svea livgarde jämte Järvafältet, Stockholms örlogsstation och Fälttelegrafkåren, varjämte han närvarit vid arméfälttjänstövningen inom Gävleborgs län under tiden den 28 september—den 3 oktober. Vidare har militieombudsmannen Petersson granskat arméförvaltningens intendents-, fortifikations- och artilleridepartements ävensom arméförvaltningens sjukvårdsstyrelsens upphandlingsärenden för åren 1933—1935. Tjänstförrättande militieombudsmannen Hagander har företagit inspektionsresor till Uppsala och Jönköpings län samt därjämte i Stockholm inspekterat Livregementet till häst.

Vid inspektionerna har militieombudsmannen biträtt av byråchefen vid militieombudsmansexpeditionen samt i flertalet fall därjämte av en intendenturofficer och en byggnadssakkunnig officer. Vid inspektionen av truppförband ha krigsrättsprotokollen, protokollen angående disciplinära bestraffningar, de militära straffregistren, anteckningsböckerna över meddelade tillrättavisningar, kassaförvaltningens räkenskaphandlingar samt handlingar rörande upphandling och redovisning av materiel av olika slag ävensom marketenterirörelsen granskats. Tillika har uppmärksamhet ägnats åt vården av kaserner och materiel, åt hygieniska förhållanden samt åt utspisningen. I samband med inspektionerna av truppförband ha även arrestlokalerna besökts.

Över de under året handlagda ärendena meddelas i ämbetsberättelsen följande översikt:

»På sätt militieombudsmannens ämbetsberättelse till 1936 års lagtima riksdag utvisar, kvarstodo vid början av år 1936 från år 1935 balanserade ärenden till ett antal av 27

Under år 1936 tillkommo ärenden till följande antal:

enligt allmänna diariet 349
enligt diariet över hemliga ärenden 1

Sammanlagda antalet ärenden, som förelegat under år 1936, utgör alltså 377

De ärenden, som tillkommit under år 1936, utgöras av:

ärenden, inkomna från myndighet 27
klagomål eller framställningar från enskilda 67
ärenden, uppkomna under inspektioner eller eljest vid militieombudsmannen åliggande granskning 237
militieombudsmannens organisations- och förvaltningsärenden m. m. . . 19

Summa 350

Av de från år 1935 balanserade ärendena hava 18 utgjorts av klagomål eller framställningar från enskilda samt 9 av ärenden, som uppkommit under inspektioner eller eljest vid militieombudsmannen åliggande granskning m. m.

Till behandling under år 1936 hava alltså förelegat 27 ärenden, som in-

kommit från myndighet, 85 klagomål eller framställningar från enskilda samt 246 ärenden, som uppkommit under inspektioner eller eljest vid militieombudsmannen åliggande granskning m. m., tillhopa 358 ärenden av dylika slag.

Av dessa ärenden hava	
på grund av återkallelse avskrivits	1
till annan myndighet hänvisats	9
utan åtgärd avskrivits	9
efter vederbörandes hörande eller eljest verkställd utredning avskrivits	254
på grund av stadgandet i 5 § instruktionen för militieombudsmannen	
fått bero	7
på grund därav att klagande erhållit gottgörelse eller rättelse eljest vunnits blivit avskrivna	43
efter av domstol eller annan myndighet på militieombudsmannens föranstaltande meddelat beslut avslutats	14
till följande år balanserats	21
	<hr/>
	Summa 358

Av de anhängiggjorda åtalen (därmed jämförliga ärenden) voro vid 1936 års början ännu icke slutligt prövade	7
anhängiggjordes under år 1936	5
	<hr/>
	Summa 12

Av dessa åtal	
hava under året slutligt avgjorts	12
äro vid årets slut på prövning beroende	0
	<hr/>
	Summa 12

Av hela antalet (377) ärenden äro under året slutbehandlade	356
i avvaktan på myndighets beslut eller utredning vilande	19
på militieombudsmannens prövning beroende	2
	<hr/>
	Summa 377»

Ämbetsberättelsen upptager vidare såsom bilagor:
redogörelse för anhängiggjorda åtal och därmed jämförliga åtgärder,
redogörelse för vissa ärenden, som icke föranlett åtal eller därmed jämförlig åtgärd,
redogörelse för vissa framställningar, som av militieombudsmannen gjorts hos Konungen,
yttrande till Konungen i anledning av remiss av P. M. ang. utsträckt möjlighet att återbryta dom varigenom någon sakfällts för brott samt
sammanställning av infordrade uppgifter från truppförbanden angående brott och förseelser, för vilka bestraffning ådömts av krigsrätt eller ålagts av befälhavare, ävensom angående truppförbandens personal tillsagda tillrättavisningar, allt avseende ett vart av åren 1931—1936.

Beträffande åtalerna har liksom i militieombudsmannens föregående ämbetsberättelser en mera fullständig redogörelse ansetts böra lämnas endast för sådana, som under året prövats av första domstol, varemot annat åtal allenast i korthet omnämnts.

I avdelningen »vissa ärenden, som icke föranlett åtal eller därmed jämförlig åtgärd» ha huvudsakligen medtagits sådana ärenden, vilka på grund av de däri föreliggande spörsmålen ansetts ha intresse utöver de enskilda fallen.

Under rubriken »Redogörelse för vissa framställningar till Konungen» redogöres för de åtgärder, som under året vidtagits i anledning av tre tidigare av militieombudsmannen eller tjänstförrättande militieombudsmannen till Konungen avlätna skrivelser. Vidare omförmälas av militieombudsmannen nedannämnda dagar under år 1936 till Konungen avlätna framställningar, nämligen

den 24 april angående frågan om gäldandet av ersättning till samvetsömma värnpliktiga för begagnandet av egen velociped under fullgörandet av civilt arbete i stället för värnpliktstjänstgöring;

den 17 juli angående förläggningsförhållandena å Järvafältet;

den 15 oktober angående manskapets utrustning, förplägnad och förläggning vid övningar under fältmässiga förhållanden särskilt i övre Norrland;

den 23 oktober angående frågan om ersättning till vissa f. d. underofficerskorpraler vid flottans sjömanskår vid Karlskrona örlogsstation, vilka avskedats, oaktat de enligt gällande äldre bestämmelser ägt rätt att kvarstå i tjänsten;

den 27 november angående förtydligande i visst hänseende av bestämmelserna om hämtning av värnpliktiga, som uteblivit från tjänstgöring;

den 27 november angående frågan om möjligheten och lämpligheten av införande av restriktiva bestämmelser för bedrivandet av övningar särskilt i övre Norrland vid stark kyla eller eljest under otjänliga väderleksförhållanden ävensom under pågående epidemier; samt

den 27 november 1936 angående förekomsten av karteller mellan svenska firmor vid leveranser till staten.

Vid den granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning, som utskottet grundlagsenligt förehaft, har någon anledning till anmärkning icke förekommit, vilket utskottet härmed för riksdagen

anmäler.

Stockholm den 29 januari 1937.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter, Klefbeck, Erik Anderson, Ernst Svenson, Ruben Wagnsson, Ekströmer, Berglund* och *Roos*;

från andra kammaren: herrar *Bergquist* och *Lindqvist*, fru *Östlund* samt herrar *Johnsson* i Kalmar, *Olsson* i Rimforsa, *Gezelius, Landgren* och *Björling*.
